

STUDIUL
privind cadrul de politici publice,
juridic și instituțional în domeniul
dezvoltării societății informaționale
în Republica Moldova

I. ETAPELE ISTORICE DE DEZVOLTARE A CADRULUI DE POLITICI PUBLICE, JURIDIC ȘI INSTITUȚIONAL

Activitatea de elaborare a cadrului de politici publice și a celui juridic în sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor (în continuare - TIC) de către Ministerul Informației, Informaticii și Telecomunicațiilor, creat în anul 1990.

Documentul inițial privind lansarea procesului de edificare a societății informaționale este Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1743/III din 19 martie 2004 privind edificarea Societății informaționale în Republica Moldova, conform căruia edificarea societății informaționale a fost declarată una din prioritățile naționale, având în vedere că tehnologiile informaționale și comunicaționale influențează pozitiv toate sferele vieții și contribuie la dezvoltarea social-economică a statului și la ridicarea nivelului de trai al populației, și constituie una din direcțiile strategice ale dezvoltării mondiale și contribuie la integrarea Republicii Moldova în spațiul informațional internațional.

În linii generale pot fi evidențiate următoarele etape istorice de dezvoltare a cadrului de politici publice, juridic și instituțional în sectorul TIC și ulterior în domeniul edificării societății informaționale în general:

Perioadă	Evenimente importante
1990-1992	<ul style="list-style-type: none">- crearea Ministerului Informaticii, Informației și Telecomunicațiilor- acordarea Republicii Moldova a prefixului „373” de către Uniunea Internațională de Telecomunicații (UIT)- obținerea de către Republica Moldova a statutului de membru al Uniunii Internaționale de Telecomunicații (UIT) și de membru al Conferinței Europene pentru Poștă și Telecomunicații (CEPT)
1993-1994	<ul style="list-style-type: none">- separarea funcțiilor de reglementare de cele de politici publice și de operare a serviciilor. Telecomunicațiile au fost separate de poștă. Au fost create întreprinderile de stat „Moldtelecom”, „Poșta Moldovei” și „Centrul de Radio și Televiziune” și „Centrul Republican de Informatică” ca operatori naționali. Ministerul a fost denumit Minister al Comunicațiilor și Informaticii.- crearea Inspectoratului de Stat pentru Frecvențe Radio- aprobarea Concepției informatizării Republicii Moldova- aprobarea Regulamentului cu privire la eliberarea licențelor în comunicații

	<ul style="list-style-type: none"> - eliberarea primelor licențe pentru TV prin cablu, posturi private de radio, servicii “paging and trunked” - participarea Republicii Moldova pentru prima dată la Conferința Plenipotențiară a UIT cu drept de vot
1995-1997	<ul style="list-style-type: none"> - adoptarea Legii Telecomunicațiilor și Legii Poștei - crearea Comisiei de Stat pentru Frecvențe Radio implementarea Acordului de operare între Ministerul Comunicațiilor și Informaticii și operatorii de stat ca document de reglementare a activității operatorilor - eliberarea primei licențe de telefonie celulară mobilă NMT - crearea Întreprinderii de Stat „Registru” pe lângă Ministerul Afacerilor Interne, scopul de bază al căreia îl constituia formarea resurselor informaționale de stat - eliberarea primei licențe de telefonie celulară mobilă GSM
1998-2000	<ul style="list-style-type: none"> - comasarea cu grad diferit de restructurare instituțională a Ministerului Comunicațiilor și Informaticii și a Ministerului Transporturilor, formând Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor - elaborarea proiectului ARIA de restructurare a ramurii comunicațiilor - eliberarea licenței de telefonie celulară mobilă GSM pentru al doilea operator - adoptarea Legii cu privire la informatică - crearea Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică (ANRTI)
2001-2002	<ul style="list-style-type: none"> - aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului (OMC) - crearea Departamentului Tehnologii Informaționale (DTI) - subordonarea DTI a departamentului de Documentare a Populației, Serviciului Stare Civilă, Camerei Înregistrării de Stat și a Întreprinderii de Stat „Registru” - participarea la Inițiativa „Europa electronică de sud-est”, ca parte a Pactului de stabilitate pentru Europa de sud-est, Masa de lucru II “Reconstrucția economică, Colaborare și Dezvoltare” - crearea întreprinderii de stat „Centrul de Telecomunicații Speciale” pe lângă Serviciul de Informații și Securitate
2003-2004	<ul style="list-style-type: none"> - adoptarea Legii cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat - emiterea Decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la edificarea societății informaționale în Republica Moldova - liberalizarea pieței serviciilor de telefonie fixă interurbană și internațională (de-jure)
2005-2008	<ul style="list-style-type: none"> - crearea Ministerului Dezvoltării Informaționale prin

	reorganizarea Ministerului Telecomunicațiilor și Transporturilor și a Departamentului Tehnologii Informaționale - aprobarea Strategiei Naționale de Edificare a Societății Informaționale – „Moldova electronică” - aprobarea Concepției guvernării electronice - elaborarea, în cadrul Cooperării Regionale în domeniul comunicațiilor (CRC), a Strategiei de cooperare în domeniul informatizării între statele-participante ale CSI - aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare pe anii 2008-2011 - lansarea Unite - operator de comunicații mobile celulare în standardul CDMA2000
2009-2011	- reorganizarea Ministerului Dezvoltării Informaționale în Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor - aprobarea Programului de dezvoltare a accesului la Internet în bandă largă pe anii 2010-2013 - crearea Centrului de Guvernare Electronică (E-Government) - subordonarea întreprinderii de stat „Centrul de Telecomunicații Speciale” Cancelariei de Stat - adoptarea Legii privind protecția datelor cu caracter personal - aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare)

Luând în considerare etapele menționate și în rezultatul activității autorităților administrației publice centrale reaponsabile, pe parcursul istoriei contemporane de dezvoltare a țării a fost pusă baza cadrului de politici publice, juridic și instituțional în domeniul edificării societății informaționale.

II. CADRUL DE POLITICI PUBLICE

În baza Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1743/III din 19 martie 2004 privind edificarea Societății informaționale în Republica Moldova a fost lansat un proiect complex de edificare a societății informaționale în Republica Moldova. În cadrul acestui proiect pînă în prezent au fost adoptate **11 documente de politici** (2 strategii, o politică, o concepție, 7 programe și planuri,) ce se referă societatea informațională, și anume:

1. Strategia Națională de Dezvoltare pe anii 2008-2011, aprobată prin Legea nr. 295-XVI din 21.12.2007;
2. Politica de edificare a societății informaționale în Republica Moldova, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.632 din 8 iunie 2004;

3. Strategia Națională de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică” pe anii 2005-2015, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 255 din 09.03.2005;
4. Concepția guvernării electronice, aprobată prin Hotărârea nr. 733 din 28.06.2006;
5. Programul național „Satul Moldovenesc” pentru anii 2005-2015 și Planul de acțiuni pentru implementarea programului, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr 242 din 01.03.2005;
6. Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului în Republica Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 288 din 15.03.2005;
7. Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 356 din 22.04.2005 și implementat prin Hotărârea Guvernului nr. 889 din 03.08.2006;
8. Programul de dezvoltare a industriei electronice până în anul 2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.117 din 10.02.2009;
9. Programul de dezvoltare a accesului la Internet în bandă largă pe anii 2010-2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1077 din 17.11.2010;
10. Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), aprobat prin Hotărârea nr. 710 din 20.09.2011;
11. Programul de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare pentru anii 2011 – 2014”.

Strategia Națională de Dezvoltare pe anii 2008-2011 prevede crearea infrastructurii informaționale pentru susținerea unui proces de guvernare eficient și transparent:

(i) implementarea Strategiei naționale de edificare a societății informaționale – "Moldova electronică";

(ii) crearea Infrastructurii de date geografice spațiale a Republicii Moldova și integrarea în spațiul internațional;

(iii) ameliorarea calității procesului decizional prin implicarea în acest proces a consumatorilor serviciilor informaționale create.

Totodată prevede necesitatea realizării programelor și măsurilor pentru continuarea și accelerarea reformei cadrului de reglementare a afacerilor, inclusiv prin extinderea sferei serviciilor, expansiunea platilor electronice prin Internet, crearea și promovarea sistemelor naționale de plată electronică, care ar permite achitarea impozitelor și taxelor, precum și a bunurilor și serviciilor prin mijloace electronice.

Este recunoscută ca prioritate asigurarea incluziunii sociale prin intermediul pieței muncii, inclusiv prin promovarea accesului la tehnologiile informaționale și de comunicații și oferirea de oportunități egale pentru toți prin adoptarea planurilor de acțiuni naționale pentru e-accesibilitate și e-incluziune (prin intermediul mijloacelor electronice).

Politica de edificare a societății informaționale în Republica Moldova stabilește că trecerea la societatea informațională constituie unul din obiectivele strategice ale Moldovei pentru următorii ani, precum și una din etapele de tranziție pentru integrarea țării în Uniunea Europeană. Condițiile principale de edificare a unei societăți informaționale sînt următoarele:

- dezvoltarea culturii informaționale, instruirea tuturor cetățenilor pentru folosirea avantajelor societății informaționale în viața și activitatea lor;
- democratizarea utilizării informației în scopul asigurării dreptului cetățeanului de a avea acces liber la resursele informaționale și la mijloacele informaționale și de comunicație;
- implementarea și dezvoltarea infrastructurii informaționale și de comunicații în autoritățile administrației publice, pentru îmbunătățirea serviciilor prestate la prețuri accesibile;
- creșterea încrederii cetățenilor în sistemele informaționale, prin asigurarea securității lor, protecției datelor personale, inviolabilității vieții private;
- dezvoltarea comerțului electronic care va contribui la crearea unui mediu economic eficient de dezvoltare și susținere a activității de întreprinzător, pentru asigurarea integrării economiei Moldovei în economia globală;
- dezvoltarea unei societăți stabile și sigure prin utilizarea T.I.C. în prognozarea calamităților naturale și avariilor tehnogene, managementul crizelor, în optimizarea protecției mediului, asigurarea securității statului și cetățenilor.

Obiectivele și direcțiile strategice ale politicii statului privind edificarea unei societăți informaționale sînt:

- ✓ asigurarea accesului egal la informație, servicii și cunoștințe tuturor cetățenilor, luînd în considerare necesitățile cetățenilor;
- ✓ consolidarea societății și extinderea practicilor democratice în baza aplicării tehnologiei guvernării electronice;
- ✓ asigurarea creșterii economice și reducerea sărăciei prin trecerea la o economie stabilă de tip nou, bazată pe aplicarea T.I.C.;
- ✓ integrarea în spațiul informațional regional și internațional prin diminuarea decalajului digital între Moldova și comunitatea internațională;
- ✓ îndeplinirea obligațiilor Moldovei față de Uniunea Europeană în domeniul dezvoltării T.I.C.

Strategia Națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică” prevede perspectiva dezvoltării competitive a noii economii bazate pe cunoștințe, ce va asigura calea democratică spre dezvoltare și prosperitate economică, stabilind următoarele obiective de bază privind edificarea societății informaționale:

- creșterea economică durabilă și reducerea sărăciei prin trecerea de la economia tradițională la o economie de tip nou, bazată pe dezvoltarea

tehnologiilor informaționale și de comunicații, prin implementarea pe scară largă a acestor tehnologii în industrie, agricultură, transporturi, comerț și prestări servicii;

- realizarea dreptului fundamental al fiecărui cetățean de a comunica și de a fi informat prin garantarea accesului universal la resursele informaționale și de comunicații;
- consolidarea societății și extinderea practicilor democratice, eficientizarea procesului de guvernare, creșterea responsabilității guvernării față de cetățeni și a cetățeanului față de societate;
- creșterea gradului de încredere a fiecărui cetățean și a societății în ansamblu în sistemele informatice prin asigurarea securității echipamentelor tehnice și a produselor-program, protecției datelor personale, garantarea inviolabilității vieții private;
- dezvoltarea unei societăți stabile și sigure prin utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicații în prevenirea și managementul crizelor, în protecția mediului, asigurarea securității cetățenilor și a statului;
- dezvoltarea culturii informaționale prin crearea condițiilor ca orice persoană, indiferent de gen, apartenența etnică și limba vorbită, convingerile religioase și statutul social, să aibă acces la programele de instruire în domeniul informaticii;
- integrarea în spațiul informațional regional și internațional.
- Realizarea obiectivelor de bază ale prezentei Strategii necesită intervenții majore în următoarele domenii:
 - cadrul legislativ-normativ, care trebuie racordat la cerințele sociale, realizările progresului științific și necesitățile de dezvoltare ale tehnologiilor informaționale și de comunicații;
 - autoritățile administrației publice centrale și locale, activitatea cărora trebuie revăzută conform cerințelor societății informaționale;
 - știința teoretică și aplicativă, misiunea de bază a căreia constă în acumularea de noi cunoștințe și implementarea inovațiilor;
 - sistemul educațional, sarcina căruia constă în promovarea culturii informaționale și pregătirea cetățenilor pentru a beneficia în volum deplin de oportunitățile oferite de societatea informațională;
 - industria de produse și sectorul de prestări servicii informatice și de comunicații, potențialul cărora încă nu este valorificat în deplină măsură;
 - infrastructura informațională, care trebuie extinsă și modernizată în scopul reducerii decalajului față de țările vest-europene.

Concepția guvernării electronice stabilește obiectivele, principiile și cadrul legal și instituțional al guvernării electronice, precum și interacțiunea componentelor de bază ale guvernării electronice.

Programul național „Satul Moldovenesc” pentru anii 2005-2015, care are drept scop soluționarea problemelor social-economice de dezvoltare, (inclusiv și edificarea societății informaționale) în localitățile rurale;

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniu în Moldova, și Primul Raport Național "Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului în Republica Moldova", trasează sarcinile pe termen lung, pînă în anul 2015.

Planul de acțiuni „Republica Moldova – Uniunea Europeană” în domeniul liberalizării regimului de vize prevede accelerarea progresului la capitolul politica și reglementarea în domeniul comunicațiilor electronice, accelerarea progresului în dezvoltarea Societății informaționale și în integrarea RM în programul de cercetare TSI (Tehnologiile Societății Informaționale);

Programului de dezvoltare a industriei electronice pînă în anul 2015 stabilește instrumentele și acțiunile concrete ce urmează a fi implementate pentru asigurarea dezvoltării industriei electronice, avînd ca obiectiv de bază crearea unui sector industrial tehnologic avansat, scientointensiv, eficient și competitiv, racordat la standardele europene.

Programul de dezvoltare a accesului la Internet în bandă largă pe anii 2010-2013 are drept scop crearea unei societăți informaționale pentru toți cetățenii Republicii Moldova prin extinderea gradului de acces și utilizare a Internet-ului;

Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), care stabilește obiectivele acestui proces și oferă o viziune unificată privind modernizarea serviciilor publice și eficientizarea activității guvernării folosind TI. Totodată, acest document pune bazele unei abordări sistemice asupra investițiilor inteligente în TI și sporirii capacității TI din sectorul public. Obiectivul de dezvoltare al Proiectului de e-Transformare constă în sporirea accesibilității și creșterea calității spectrului select de servicii publice disponibile cetățenilor (inclusiv, comunității expatriate) și afacerilor prin intermediul utilizării inovațiilor și al unei guvernări mai bune, bazate pe TIC în sectorul public;

Programul de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” pentru anii 2011-2014 prevede transformarea Republicii Moldova într-un stat modern, performant, interactiv în baza utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor, dezvoltarea platformei naționale de e-Guvernare și a sistemului electronic național prin crearea serviciilor electronice și creșterea accesului populației la servicii publice digitalizate, optimizarea infrastructurii informaționale a sectorului public, asigurarea securității informaționale a e-Guvernării, eficientizarea comunicării și a coordonării între agențiile guvernamentale de nivel central, raional și local.

În cadrul realizării Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale „Moldova electronică” a fost stabilit **un cadru special de planificare și de finanțare.**

Astfel, prin Hotărîrea Guvernului nr. 255 din 09.03.2005 a fost aprobat Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică” pentru anii 2005-2015.

Pentru asigurarea îndeplinirii Planului de acțiuni respectiv ministerele, departamentele și autoritățile administrației publice locale trebuie să elaboreze planuri anuale departamentale.

Pentru realizarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale „Moldova electronică” în calitate de surse de finanțare a măsurilor și a proiectelor/programelor în domeniul tehnologiilor informaționale au fost stabilite mijloacele bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală, mijloacele speciale, granturile, creditele, fondurile și mijloacele financiare ale unităților cu autonomie financiară.

Actele normative de bază, ce reglementează finanțarea edificării societății informaționale, sunt:

1. Cadrul de cheltuieli pe termen mediu, care reprezintă un instrument de gestionare a finanțelor publice; modalitate de corelare a alocării resurselor cu politicile și strategiile guvernamentale într-o perspectivă pe termen mediu, un document de analiză și prognoză financiară pe termen mediu.

2. Legea bugetului de stat. Anual în cadrul bugetului de stat se aprobă alocații pentru implementarea Strategiei de reformă a administrației publice centrale, a Strategiei naționale de edificare a societății informaționale "Moldova Electronică" și pentru realizarea Programului național de elaborare a reglementărilor tehnice. Repartizarea pe destinatari a alocațiilor indicate se efectuează de către Guvern.

Pentru stabilirea bazelor metodologice de formare a costului sistemelor informaționale, inclusiv de elaborare și implementare a sistemelor informaționale în cadrul proceselor de planificare a cheltuielilor în procesul bugetar, a fost elaborată **Reglementarea Tehnică „Determinarea costului de elaborare și implementare a sistemelor informaționale automatizate. Normativele și estimarea cheltuielilor de lucru”**, aprobată prin Ordinul Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor nr. 94 din 17.09.2009.

III. CADRUL JURIDIC

Principalul act juridic care se referă la edificarea societății informaționale este Legea supremă a țării – Constituția Republicii Moldova, în articolul 34 al căreia este stipulat persoanei de a avea acces la orice informație de interes public.

La moment, nu este aprobat nici un act legislativ ce se referă în mod expres la edificarea societății informaționale.

Totodată pînă în prezent au fost adoptate **14 legi organice și ordinare** ce reglementează unele aspecte speciale ale dezvoltării societății informaționale, și anume:

1. **Legea poștei nr.463-XIII din 18.05.1995** reglementează principalele reguli și condiții de administrare, dezvoltare și exploatare a serviciilor poștale publice în Republica Moldova, drepturile și obligațiile statului, persoanelor fizice și juridice în domeniile comunicațiilor interumane și transportului bunurilor materiale.

2. **Legea nr.1069-XV din 22.06.2000 cu privire la informatică** stabilește principalele reguli și condiții de activitate în domeniul informaticii în Republica Moldova, drepturile și obligațiile statului, ale persoanelor juridice și fizice în procesul creării, administrării, utilizării și întreținerii sistemelor informatice, principiile și măsurile de asigurare a libertății și protecției datelor în sistemele informatice, dreptului de acces la serviciile informatice.

3. **Legea nr.982-XIV din 11.05.2000 privind accesul la informație** are drept scop: crearea cadrului normativ general al accesului la informațiile oficiale; eficientizarea procesului de informare a populației și a controlului efectuat de către cetățeni asupra activității autorităților publice și a instituțiilor publice; stimularea formării opiniilor și participării active a populației la procesul de luare a deciziilor în spirit democratic.

4. **Legea nr.778-XV din 27.12.2001 cu privire la geodezie, cartografie și geoinformatică** reglementează relațiile în domeniul activității geodezice, cartografice și geoinformatică, stabilind că geoinformatică (GIS technology, geoinformatics) reprezintă o informație referitoare la fenomenele care sînt legate direct sau indirect de localizarea în spațiu față de suprafața terestră (ISO 19101), iar infrastructură de date spațiale este o tehnologie, politică, standarde, prelucrare, păstrare, răspîndire și utilizare eficientă a datelor spațiale.

5. **Legea nr.216-XV din 29.05.2003 cu privire la Sistemul informațional integral automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvîrșit infracțiuni** stabilește principalele reguli și condiții de creare și funcționare a Sistemului informațional integral automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvîrșit infracțiuni, drepturile și obligațiile participanților la el.

6. **Legea nr.467-XV din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat** stabilește regulile de bază și condițiile de activitate în domeniul creării și dezvoltării infrastructurii informaționale naționale ca mediu de funcționare al societății informaționale din Republica Moldova, reglementează raporturile juridice care apar în procesul de creare, formare și utilizare a resurselor informaționale automatizate de stat, a tehnologiilor, sistemelor și rețelelor informaționale.

7. **Legea nr.284 din 22.07.2004 privind comerțul electronic** stabilește modul de utilizare a informației în formă electronică în cadrul relațiilor ce apar între participanții la comerțul electronic.

8. **Legea nr.264 din 15.07.2004 cu privire la documentul electronic și semnătura digitală** stabilește bazele juridice de utilizare a documentelor electronice și de aplicare a semnăturii digitale, determină principalele cerințe față de acestea, stabilește regulile principale de circulație a documentelor electronice.

9. **Codul audiovizualului nr.260-XVI din 27.07.2006** reglementează asigurarea apărării drepturilor consumatorului de programe de a recepționa informații corecte și obiective, care ar contribui la libera formare a opiniei, asigurarea drepturilor radiodifuzorilor la libertate editorială și libertate de exprimare, instituirea principiilor democratice de funcționare a audiovizualului din Republica Moldova și stabilește, în spiritul drepturilor și libertăților constituționale, bazele juridice de reglementare a proceselor de: concepere, transmisie și/sau retransmisie prin intermediul mijloacelor de televiziune și radiodifuziune a serviciilor de programe ale radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova; exercitare a controlului societății asupra activității instituțiilor în domeniul audiovizualului din Republica Moldova.

10. **Legea nr.71 din 22.03.2007 cu privire la registre** reglementează: modul de instituire, înregistrare, ținere, reorganizare și lichidare a registrelor; raporturile juridice care apar în procesul instituirii, înregistrării, ținerii, reorganizării și lichidării registrelor; tipul registrelor și forma de ținere a acestora; sistemul registrelor de stat și principiile generale de interacțiune a registrelor de stat; condițiile de ținere a registrelor de stat și a celor private, precum și cerințele față de acestea; atribuțiile organelor de control al registrelor.

11. **Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007** reglementează principalele reguli și condiții de activitate în domeniul comunicațiilor electronice din Republica Moldova, cadrul general al politicii și strategiei de dezvoltare a domeniului, prin definirea atribuțiilor autorității centrale de specialitate, cadrul general de reglementare a activităților privind rețelele și serviciile de comunicații electronice, prin definirea atribuțiilor și obiectivelor autorității de reglementare, drepturile și obligațiile statului, ale persoanelor fizice și juridice în procesul creării, gestionării și utilizării rețelelor de comunicații electronice, în scopul asigurării utilizatorilor cu servicii de comunicații electronice de calitate, moderne și utile, la prețuri rezonabile, precum și al asigurării accesului liber la serviciile publice de comunicații electronice.

12. **Legea nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional** stabilește normele aplicabile pentru asigurarea transparenței în procesul decizional din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, altor autorități publice și reglementează raporturile lor cu cetățenii, cu asociațiile constituite în corespundere cu legea, cu alte părți interesate în vederea participării la procesul decizional.

13. **Legea nr.20-XVI din 03.02.2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice** reglementează raporturile juridice privind: prevenirea și combaterea infracțiunilor informatice; cadrul de asistență mutuală în prevenirea și combaterea criminalității informatice, în protecția și acordarea de ajutor furnizorilor de servicii și utilizatorilor de sisteme informatice; colaborarea autorităților administrației publice cu organizații neguvernamentale și cu alți reprezentanți ai societății civile în activitatea de prevenire și de combatere a criminalității informatice; cooperarea cu alte state, cu organizații internaționale și regionale având competențe în domeniu.

14. **Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal** reglementează relațiile juridice care apar în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal ce fac parte dintr-un sistem de evidență sau care sînt destinate să fie incluse într-un asemenea sistem, efectuată în totalitate sau în parte prin mijloace automatizate, precum și prin alte mijloace decît cele automatizate.

În baza actelor legislative menționate pînă în prezent a fost aprobat un șir de hotărâri ale Guvernului care au drept scop asigurarea implemmentării legilor respective.

Astfel, în scopul reglementării publicării informației pe pagina oficială a Republicii Moldova și pe paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet au fost aprobate **2 hotărîri de Guvern**:

1. Hotărîrea Guvernului nr. 765 din 05.07.2006 cu privire la Pagina Oficială a Republicii Moldova în rețeaua Internet;
2. Hotărîrea Guvernului nr. 668 din 19.06.2006 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet.

Prin **Hotărîrea Guvernului nr.562 din 22.05.2006** cu privire la crearea sistemelor și resurselor informaționale automatizate de stat a fost stabilit că autoritățile administrației publice centrale și locale, în limitele competențelor, vor crea și vor exploata sisteme informaționale automatizate de stat în conformitate cu legislația și standardul național SM ISO/CEI 15288:2005 „Ingineria sistemelor. Procesele ciclului de viață al sistemului”. În scopul formării spațiului informațional unic al autorităților administrației publice centrale și locale, inițierea procesului de creare a sistemelor și resurselor informaționale automatizate de stat se va realiza pe baza unei hotărîri de Guvern, indiferent de sursele de finanțare. Autoritățile administrației publice centrale și locale vor prezenta spre coordonare Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor concepțiile sistemelor și resurselor informaționale automatizate de stat. Sistemele și resursele corespunzătoare vor fi create după coordonarea prealabilă a concepțiilor nominalizate cu Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.

În condițiile Legii nr.467-XV din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, pentru a asigura crearea și implemmentarea

resurselor și sistemelor informaționale de stat au fost aprobate (inclusiv actualizate) **69 hotărîri de Guvern**, și anume:

1. Hotărîrea Guvernului nr.432 din 23.06.95 Cu privire la organizarea Registrului Național Interadministrativ al Republicii Moldova (RENIM);
2. Hotărîrea Guvernului nr.1016 din 01.10.98 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la Registrul patrimoniului public;
3. Hotărîrea nr.1047 din 08.11.99 cu privire la reorganizarea Sistemului informațional automatizat de căutare "Automobilul" în Registrul de stat al transporturilor și introducerea testării a autovehiculelor și remorcilor acestora;
4. Hotărîrea Guvernului nr.615 din 11.07.2001 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la Registrul turismului;
5. Hotărîrea Guvernului nr.849 din 27.06.2002 cu privire la Registrul gajului bunurilor mobile;
6. Hotărîrea Guvernului nr.1296 din 27.11.2001 cu privire la introducerea în exploatare a sistemului informațional de evidență și control al traficului de încărcături în transit;
7. Hotărîrea Guvernului nr.903 din 30.08.2001 privind elaborarea și implementarea sistemului informațional de evidență și control al tranzitului de încărcături;
8. Hotărîrea Guvernului nr.333 din 18.03.2002 pentru aprobarea Concepției sistemului informațional automatizat "Registrul de stat al populației" și Regulamentului cu privire la Registrul de stat al populației;
9. Hotărîrea Guvernului nr.272 din 06.03.2002 despre măsurile privind crearea sistemului informațional automatizat "Registrul de stat al unităților de drept";
10. Hotărîrea Guvernului nr.958 din 19.07.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la Sistemul automatizat de evidență a produselor petroliere.
11. Hotărîrea Guvernului nr.1058 din 06.08.2002 cu privire la crearea sistemului informațional automatizat "Registrul de stat al conducătorilor de vehicule";
12. Hotărîrea Guvernului nr.1126 din 28.08.2002 cu privire la aprobarea Concepției și Regulamentului cu privire la sistemul informațional automatizat de evidență și control al persoanelor, mijloacelor de transport și mărfurilor (încărcăturilor), care trec frontiera de stat și/sau vamală "FRONTIERA";
13. Hotărîrea Guvernului nr.1518 din 17.12.2003 despre crearea Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al unităților administrativ-teritoriale și al străzilor din localitățile de pe teritoriul Moldovei”;
14. Hotărîrea Guvernului nr.1298 din 28.10.2003 cu privire la crearea Sistemului Informațional Geografic Național;

15. Hotărîrea Guvernului nr.1147 din 22.09.2003 cu privire la aprobarea Registrului de stat al experților judiciari atestați;
16. Hotărîrea Guvernului nr.507 din 25.04.2003 cu privire la elaborarea și implementarea sistemului informațional automatizat "Asigurarea obligatorie de asistență medicală";
17. Hotărîrea Guvernului nr. 744 din 20.06.2003 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de producere, eliberare și aplicare a marcajelor de control pe exemplarele de opere și fonograme și Regulamentului cu privire la modul de înregistrare în Registrul de stat al titularilor marcajelor de control;
18. Hotărîrea Guvernului nr.1392 din 16.12.2004 cu privire la crearea sistemului informațional automatizat "Registrul de stat al documentelor, mărcilor de acciz și blanchetelor de strictă evidență";
19. Hotărîrea Guvernului nr.972 din 01.09.2004 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional geografic cu destinație specială al Serviciului de Informații și Securitate;
20. Hotărîrea Guvernului nr.844 din 26.07.2004 despre aprobarea Concepției Sistemului Informațional Geografic Militar;
21. Hotărîrea Guvernului nr.1169 din 22.10.2004 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional geografic al Departamentului Situații Excepționale;
22. Hotărîrea Guvernului nr.1128 din 14.10.2004 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului Informațional Medical Integrat;
23. Hotărîrea Guvernului nr.770 din 06.07.2004 cu privire la Sistemul informațional integrat automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni;
24. Hotărîrea Guvernului nr.885 din 22.08.2005 pentru aprobarea Concepției privind Registrul de stat al resurselor de mobilizare;
25. Hotărîrea Guvernului nr. 549 din 07.06.2005 cu privire la crearea sistemului informațional automatizat "Nomenclatorul de stat al medicamentelor";
26. Hotărîrea Guvernului nr. 1100 din 25.10.2005 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional automatizat "Registrul de stat al blanchetelor de strictă evidență și al timbrelor de acciz";
27. Hotărîrea Guvernului nr.1030 din 03.10.2005 cu privire la Registrul actelor oficiale de reglementare a activității de întreprinzător;
28. Hotărîrea Guvernului nr.1202 din 17.10.2006 pentru aprobarea Concepției sistemului informațional integrat al organelor de drept;
29. Hotărîrea Guvernului nr. 1032 din 06.09.2006 cu privire la aprobarea Concepției sistemului informațional automatizat "Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat";
30. Hotărîrea Guvernului nr. 371 din 12.04.2006 cu privire la crearea sistemului informațional automatizat "Evidența blanchetelor facturilor fiscale";

31. Hotărîrea Guvernului nr.85 din 25.01.2006 cu privire la implementarea Sistemului informațional automatizat "Nomenclatorul de stat al medicamentelor";
32. Hotărîrea Guvernului nr. 1255 din 31.10.2006 cu privire la sistemul informațional automatizat "Registrul de stat al circulației alcoolului etilic și a producției alcoolice";
33. Hotărîrea Guvernului nr.1441 din 19.12.2006 cu privire la aprobarea Concepției sistemului informațional automatizat "Registrul de stat al circulației alcoolului etilic și a producției alcoolice";
34. Hotărîrea Guvernului nr.1373 din 01.12.2006 cu privire la aprobarea Concepției sistemului informațional automatizat "Registrul funcțiilor publice și al funcționarilor publici";
35. Hotărîrea Guvernului nr. 320 din 28.03.2006 pentru aprobarea Regulamentului privind ordinea de aplicare a semnăturii digitale în documentele electronice ale autorităților publice.
36. Hotărîrea Guvernului nr. 1004 din 29.08.2006 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la evidența de stat a organelor centrale de specialitate ale administrației publice;
37. Hotărîrea Guvernului nr.270 din 13.03.2007 cu privire la sistemul informațional educațional;
38. Hotărîrea Guvernului nr.635 din 06.06.2007 cu privire la Registrul obiectelor păzite;
39. Hotărîrea Guvernului nr.1531 din 25.12.2007 cu privire la Registrul de stat de evidență a producției marcate;
40. Hotărîrea Guvernului nr.561 din 18.05.2007 cu privire la Sistemul Informațional Integrat Vamal;
41. Hotărîrea Guvernului nr. 934 din 15.08.2007 cu privire la instituirea Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al apelor minerale naturale, potabile și băuturilor nealcoolice îmbuteliate”;
42. Hotărîrea Guvernului nr. 1401 din 13.12.2007 privind aprobarea Concepției Sistemului informațional integrat automatizat "Migrație și azil";
43. Hotărîrea Guvernului nr.40 din 12.01.2007 privind crearea Sistemului informațional integrat automatizat în domeniul migrației;
44. Hotărîrea Guvernului nr. 824 din 23.07.2007 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional automatizat "Registrul infrastructurii organelor de drept";
45. Hotărîrea Guvernului nr.693 din 21.06.2007 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional automatizat "Registrul de stat al accidentelor rutiere";
46. Hotărîrea Guvernului nr. 1266 din 21.11.2007 cu privire la crearea și implementarea subsistemului informațional automatizat "Registrul unic de licențiere";

47. Hotărîrea Guvernului nr. 1520 din 29.12.2007 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional automatizat “Registrul procedurilor de executare”;
48. Hotărîrea Guvernului nr.565 din 21.05.2007 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional automatizat “Registrul dactiloscopic”;
49. Hotărîrea Guvernului nr.633 din 06.06.2007 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional automatizat “Registrul informației criminalistice și criminologice”;
50. Hotărîrea Guvernului nr. 969 din 23.08.2007 pentru aprobarea Regulamentului privind Sistemul de poștă electronică al autorităților administrației publice;
51. Hotărîrea Guvernului nr.634 din 06.06.2007 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional automatizat “Registrul de stat al armelor”;
52. Hotărîrea Guvernului nr. 1356 din 03.12.2008 cu privire la aprobarea Structurii Sistemului Informațional Automatizat “Asistența Socială”;
53. Hotărîrea Guvernului nr. 834 din 07.07.2008 cu privire la Sistemul informațional integrat al Serviciului Grăniceri;
54. Hotărîrea Guvernului nr. 1321 din 27.11.2008 cu privire la aprobarea Concepției sistemului informațional automatizat de administrare teritorială;
55. Hotărîrea Guvernului nr.25 din 18.01.2008 cu privire la aprobarea concepției Registrului persoanelor reținute, arestate și condamnate;
56. Hotărîrea Guvernului nr. 355 din 08.05.2009 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat "Registrul de stat al achizițiilor publice";
57. Hotărîrea Guvernului nr. 268 din 08.04.2009 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat “Registrul rezervelor materiale ale statului”;
58. Hotărîrea Guvernului nr. 544 din 09.09.2009 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional automatizat “Registrul de stat al cazurilor de violență în familie”;
59. Hotărîrea Guvernului nr. 493 din 14.08.2009 pentru aprobarea Regulamentului privind evidența contravențiilor în domeniul circulației rutiere și asigurarea accesului titularului permisului de conducere la informația despre punctele de penalizare;
60. Hotărîrea Guvernului nr. 944 din 11.10.2010 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat “Registrul de stat al frecvențelor și stațiilor de radiocomunicații”;
61. Hotărîrea Guvernului nr.910 din 06.09.2000 cu privire la Registrul de Stat al actelor juridice al Republicii Moldova;
62. Hotărîrea Guvernului nr. 856 din 21.09.2010 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al sistemului informațional automatizat al Biroului Național de Statistică;

63. Hotărîrea Guvernului nr. 1003 din 23.10.2010 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat “Registrul geologic de stat”;
64. Hotărîrea Guvernului nr. 1008 din 26.12.2011 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat “Evidența migrației forței de muncă”;
65. Hotărîrea nr.418 din 03.05.2000 cu privire la crearea Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale;
66. Hotărîrea Guvernului nr. 690 din 20.09.2011 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea Concepției Sistemului informațional automatizat “Registrul informației criminalistice și criminologice” și a e-serviciilor pentru anii 2011-2012;
67. Hotărîrea Guvernului nr. 1202 din 17.10.2006 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional integrat al organelor de drept;
68. Hotărîrea Guvernului nr. 883 din 25.11.2011 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al sistemului informațional automatizat “Registrul de stat al operatorilor de date cu caracter personal”;
69. Hotărîrea Guvernului nr. 1008 din 26.12.2011 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al sistemului informațional automatizat “Evidența migrației forței de muncă”.

Pentru asigurarea schimbului de informații protejate între autoritățile publice ale Republicii Moldova, precum și cu autoritățile altor state, protejarea informațiilor importante pentru stat, crearea, administrarea și asigurarea funcționării și dezvoltării sistemelor naționale speciale de telecomunicații Guvernul a aprobat următoarele hotărîri:

- a) Hotărîrea Guvernului nr.735 din 11.06.2002 cu privire la sistemele speciale de telecomunicații ale Republicii Moldova;
- b) Hotărîrea Guvernului nr.256 din 09.03.2005 cu privire la unele măsuri de creare a Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice;
- c) Hotărîrea Guvernului nr. 320 din 28.03.2006 pentru aprobarea Regulamentului privind ordinea de aplicare a semnăturii digitale în documentele electronice ale autorităților publice;
- d) Hotărîrea Guvernului nr.546 din 20.07.2011 privind aprobarea Regulamentului cu privire la acordarea serviciilor Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice și operarea modificărilor în unele hotărîri ale Guvernului.

IV. CADRUL INSTITUȚIONAL

Cadrul instituțional referitor la dezvoltarea societății informaționale este format din următoarele autoritățile ale administrației publice centrale:

- **Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor**, numit conform Legei comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007 ca autoritatea care elaborează, promovează și realizează politica Guvernului în domeniul comunicațiilor electronice și determină strategia de dezvoltare a domeniului, și activează conform Regulamentului, aprobat prin HG nr. 389 din 17.05.2010;
- **Serviciul de informații și securitate**, activează conform Legei privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova Nr.753-XIV din 23.12.1999
- **Cancelaria de Stat**, activează conform HG cu privire la Cancelaria de Stat nr. 574 din 28.09.2009;
- **Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal**, care conform Regulamentului, aprobat prin Legea nr.182-XVI din 10.07.2008, este o autoritate publică autonomă, independentă față de alte autorități publice, persoane fizice și juridice, care își exercită atribuțiile ce îi sînt date în competență prin Legea nr.17-XVI din 15 februarie 2007 cu privire la protecția datelor cu caracter personal;
- **Centrul de Guvernare Electronică**, creat prin HG Cu privire la crearea Centrului de Guvernare Electronică (E-Government) nr. 392 din 19.05.2010, și activează în baza statutului aprobat prin HG nr. 760 din 18.08.2010;
- **Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației**, numită conform Legei comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007 ca autoritatea care reglementează activitatea în domeniul comunicațiilor electronice și al tehnologiei informației, și activează conform Regulamentului, aprobat prin HG nr. 905 din 28.07.2008;
- **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**, carea activează în conformitate statul, atribuțiile conform Legei audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006;
- **Comisia națională pentru e-Transformare** instituită prin HG nr. 632 din 08.06.2004 despre aprobarea Politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova;
- **Comisia de Stat pentru Frecvențe Radio** aprobată prin HG cu privire la aprobarea componenței Comisiei de stat pentru frecvențe radio a Republicii Moldova și a Regulamentului Comisiei de stat pentru frecvențe radio a Republicii Moldova nr. 544 din 12.06.97.

Reieșind din statutul său juridic, autoritățile publice, instituțiile publice și organe colegiale respective exercită următoarele funcții:

- a) elaborarea politicii de stat;
- b) realizarea politicii de stat;
- c) autorizare și licențiere;
- d) reglementarea pieții serviciilor TIC;
- e) coordonare, monitorizare și evaluare;

- f) supraveghere și control;
- g) acordarea serviciilor publice.

De menționat, că prezentul studiu nu are drept scop analiza actelor juridice emise de către autoritățile publice, instituțiile publice și organe colegiale, indicate mai sus. De asemenea, prezentul studiu nu se referă la cadrul de reglementare tehnică (standarde și reglementări tehnice). Actele juridice respective și cadrul de reglementare tehnică pot fi obiecte de analiză ale unor studii suplimentare.

V. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Luând în considerație cele expuse, la etapă actuală de dezvoltare a societății informaționale:

A. Cadrul de politici publice privind dezvoltarea societății informaționale este învechit și neactualizat, fapt ce generează riscul necontinuității politicii de stat în domeniu și contribuie la creșterea discrepanței între politicile promovate și situația actuală. În acest context este necesară implicarea Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor în actualizarea sau abrogarea mai multor documente de politici publice pentru a integra ultimile inițiative ale Guvernului cu documentele de politici, implementate.

B. Pentru a stabili în calitate de una din priorități naționale pe termen lung a dezvoltării societății informaționale este necesar de asigurat completarea proiectului Strategiei Naționale de Dezvoltare pe anii 2012-2020 obiectivele de implementare a Strategiei naționale de dezvoltare a societății informaționale în Republica Moldova (e-Moldova 2012-2020).

C. Ținând cont de etapa actuală de dezvoltare a țării, de performanțele și rezultatele obținute, precum și de problemele și provocările existente, este necesar de elaborat un nou document de politici publice - Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale în Republica Moldova (e-Moldova 2012-2020).

Această strategie, urmează a fi aprobată printr-un act legislativ, în condițiile HG nr.33 din 11.01.2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici.

Nouă strategie urmează să substituie Strategia Națională de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică” (2005-2015), și Politica de edificare a societății informaționale în Republica Moldova.

La elaborarea proiectului de Strategie este necesar de stabilit mecanismul de finanțare a realizării acesteia și a proiectelor planificate, din diverse surse,

inclusiv din Fondul „Moldova electronică”, prevăzut anterior de legislația bugetară.

D. Luînd în considerație aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare) și de crearea Centrului de Guvernare Electronică, este necesar de actualizat Concepția guvernării electronice.

E. În baza obiectivelor de dezvoltare la nivel național urmează a fi consolidate politicile de stat la nivel sectorial și intersectorial. În special, suplimentar la inițiativele intersectoriale și sectoriale ale Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor este oportun de elaborat următoarele documente politice:

- ✓ Programul de implementare a e-serviciilor (un proiect general sau 3 proiecte individuale: e-guvernare, e-comerț și e-cetățean);
- ✓ Programul de informatizare a autorităților publice (un proiect general sau diverse proiecte de dezvoltare a infrastructurii TIC, precum și a sistemelor și resurselor informaționale de stat);
- ✓ Programul de susținere a informatizării locuințelor, instituțiilor de învățământ și a bibliotecilor;
- ✓ documentul de politici și/sau un act legislativ cu privire la acordarea serviciilor publice (care poate cuprinde opțional serviciile private și/sau e-servicii).

F. Paralel cu elaborarea și actualizarea documentelor de politici, este necesar de analizat necesitatea actualizării actelor legislative și a actelor normative ale Guvernului.

G. Concomitent cu elaborarea și actualizarea actelor legislative, actelor normative ale Guvernului, actelor departamentale și a celor de reglementare este necesar de revizuit cadrul de reglementare tehnică (standarde și reglementări tehnice) ce va asigura consolidarea bazei tehnologice de dezvoltare a societății informaționale.

H. Pentru excluderea riscurilor funcționale și instituționale este necesar de consolidat capacitățile ale autorităților instituțiilor și publice, precum și organelor colegiale, delimitînd și divizînd funcțiile acestora. La nivel instituțional este necesar de optimizat organele colegiale, implicate în procesul de dezvoltare a societății informaționale, precizînd misiunea și funcțiile acestora în cadrul instituțional respectiv.